

Сленг – одна із форм існування мови

Розвиток суспільства зумовлює структурні зміни в усіх сферах буття людини. Одним з багатьох важливих аспектів людського життя, в якому безпосередньо відображаються всі зміни, є людське спілкування і мова, до якої належать різні форми її існування.

Сленг як одна із складових розмовного пласту лексики будь-якої мови, відображає функціонування мови у різних прошарках суспільства та професійних групах. Поняття «сленг» та його межі привертають увагу як зарубіжних, так і вітчизняних представників сучасної філології – П. Поленца, Г. Вебера, Г. Генне, Г. Еманна, П. Шлобінські, О. Д. Швейцера, В. О. Хомякова, Г. О. Судзіловського, Л. О. Ставицької і багатьох інших, оскільки сленг настільки розширив своє значення, і використовується для позначення такої великої кількості різноманітних понять, що надзвичайно складно визначити, що є насправді сленгом [1: 8]. Термін «сленг» на думку ряду вчених, характеризується розмитістю та невизначеністю [4: 4], є компонентом просторіччя, і займає чільне місце у розмовній мові.

Актуальність дослідження зумовлюється необхідністю чіткого визначення терміну «сленг», потребою вивчення його семантичних, стилістичних, прагматичних і функціональних ознак.

Метою дослідження є визначення категорії «сленг», відмежування його від подібних за змістом форм існування мови.

Завдання статті полягають у представленні поглядів мовознавців на поняття сленг, виокремленні синонімічних понять, у загальному визначенні поняття сленг з урахуванням сучасних змін у мовному середовищі.

Змішання під одним терміном «сленг» різних явищ лексико-стилістичного та соціолінгвістичного планів, що суперечують один одному, призводить до ускладнення визначення місця сленгу в мовній системі [2: 34].

Зарубіжні вчені інтерпретують сленг як спосіб висловлювання (Фаулер), специфічну форму мови бродяг (Гріноу та Кіттрідж), форму розмовної мови (Мак-Найт), різновид фамільярної та розмовної мови (Поттер), незагальноприйняте, неформальне вживання мови (Александр), жартівливу мову (Нозек) тощо [2: 37].

Вітчизняні вчені майже однотайно розуміють під терміном сленг певний лексичний шар чи пласт мови, який активно використовується певними соціальними групами.

Розмовну лексику розподіляють на літературно-розмовну, фамільярно-розмовну, професійну, просторіччя та сленг. При цьому В. І. Арнольд визначає під сленгом переважно розмовні слова та вирази з грубуватим чи жартівливим емоційним забарвленням, що є неприйнятими в літературній мові“ [2: 9, 37].

У мові виділяють чотири пласти: загальну літературно-книжкову лексику, функціональну літературно-книжкову лексику, загальнолітературну розмовну лексику та нелітературний шар слів. У четвертий пласт мови, тобто нелітературний шар слів, який на думку І. Р. Гальперіна належить до усного типу мовлення, він відносить сленг, професіоналізми, жаргонізми, вульгаризми та лексичні діалектизми. І. Р. Гальперін пропонує розуміти під сленгом «той пласт лексики та фразеології, який з'являється в сфері живої розмовної мови в якості розмовних неологізмів, що легко переходять в пласт загальноновживаної літературної розмовної лексики» [2: 6-7, 37].

Найпоширенішим є визначення В. О. Хомякова, який під терміном «сленг» розуміє особливий периферійний пласт нелітературної лексики та фразеології, що знаходиться як поза межами літературної розмовної мови, так і поза межами діалектів загальнонародної мови [3: 6].

В залежності від сфери вживання сленгу, його розподіляють на загальний (термін Хомякова) або загальновідомий та загальноновживаний (термін Судзіловського) й спеціальний (термін Хомякова) або маловідомий та вузьковживаний (термін Судзіловського).

Загальний сленг визначається як відносно стійкий для певного періоду, широко розповсюджений та загальнозрозумілий пласт нелітературної лексики та фразеології в середовищі живого розмовного мовлення (інколи з фонетичними, морфологічними та синтаксичними особливостями), яке є досить неоднорідним за генетичним складом та ступенем наближення до літературної мови, має яскраво виражений емоційно-експресивний оцінювальний характер, який представляє часто протест-глузування проти соціальних, етичних, естетичних, мовних та других умовностей й авторитетів [3: 6]. Або загальний сленг розглядається як сукупність сленгізмів, що проникли в загальний вжиток з різних джерел (різних професійних та соціальних груп), при цьому загальне вживання чи зрозумілість таких сленгізмів не позначає їх перехід в категорію літературної лексики. Вони, як правило, залишаються за межами літературної мови, хоча певна кількість слів та виразів загального сленгу може проникати в літературну мову, втрачаючи властивості сленгу [1: 11].

Спеціальний сленг – це специфічна лексика та фразеологія соціальних жаргонів, професійних говорів та арго злочинного світу [3: 6]. Маловідомий та вузьковживаний сленг пов'язаний з певними професійними та соціальними групами людей і переважно вживається в більш чи менш обмеженому середовищі. Тому інколи цю підгрупу сленгу позначають термінами «жаргони», «жаргонізми» (jargon, cant), «професійний сленг», «професіоналізми» (professional slang), «арго», «арготизми» (argot) тощо [1: 11].

Часто терміни «арго», «жаргон» і «сленг» можуть ототожнюватися. Часто поняття «сленг» використовується як синонім англійського слова «жаргон», в деяких словниках лінгвістичних термінів інколи «арго» і «жаргон» даються як синоніми [2: 60].

Незрозумілість чи малозрозумілість окремих слів та словосполучень сленгу може бути обумовлена тим, що вони позначають певні маловідомі у широкому вжитку слова, наприклад, специфічні поняття тієї чи іншої професії, спеціальності чи пов'язані з певними локальними обставинами. Саме тому вузьковживану частину сленгу відносять до жаргону, розуміючи під жаргоном перш за все незрозумілу мову певної вузької області діяльності [1: 12]. Жаргонізми у свою чергу можна визначити як слова, що використовуються певними соціальними групами, і несуть в собі таємний, незрозумілий для інших сенс.

На наш погляд, сленг – це складова будь-якої мови, це певна форма існування мови у певній соціальній групі. Так званий спеціальний сленг об'єднує в собі такі форми мови, як жаргони (професійні та групові), арго та професіоналізми.

З урахуванням вищезазначеного ми визначаємо сленг як особливе відображення мовних змін у соціумі, що виражається в появі нових або трансформації існуючих слів та виразів в певний період і на певних рівнях суспільної ієрархії, що має за мету відокремити дану соціальну або професійну групу від інших соціальних груп за допомогою мовних (лексичних) інструментів.

Вважаємо, що сленг і жаргон мають спільні та відмінні риси. Спільним для сленгу та жаргону є їх функція відмежування від суспільних мовних норм та відокремлення від більшої частини мовної спільноти. Відмінним є різні соціальні групи, що їх використовують, а також різні структурні та семантичні ознаки сленгу та жаргону.

Отже, виникнення і розвиток сленгу, зумовлений змінами стану суспільного і соціального середовища, є результатом відмежування окремих соціальних груп, особливо молодіжних, заявою на своє місце у суспільстві.

Література

1. Судзиловский Г. А. Сленг – Что это такое? Английская просторечная военная лексика / Г. А. Судзиловский. – М. : Воениздат Минобороны, 1973. – 182 с.
2. Хомяков В. А. Введение в изучение сленга – основного компонента английского просторечия / В. А. Хомяков. – Вологда, 1971. – 101 с.
3. Хомяков В.А. О специальном сленге / В. А. Хомяков. – Вологда : Издательство Вологодского государственного педагогического института, 1968. – 23 с.
4. Швейцер А. Д. Очерк Современного английского языка в США / А. Д. Швейцер. – М.: «Высшая школа», 1963. – 215 с.